

FIȘA DISCIPLINEI
Curs opțional 5 de limbă și literatură portugheză
C1: Varietăți ale Limbii Portugheze II
C2: Literatură africană de expresie portugheză
Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Facultatea de Litere
1.3. Departamentul	Limbi și Literaturi Romanice
1.4. Domeniul de studii	Limbă și literatură
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Limbă și literatură portugheză / Licențiat
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei				Curs opțional 5 de limbă și literatură portugheză (în limba portugheză) C1: Varietăți ale Limbii Portugheze II C2: Literatură africană de expresie portugheză			Codul disciplinei	LLB5125	
2.2. Titularul activităților de curs				C1: Lect. dr. Veronica Manole C2: Lect. dr. Cristina Petrescu					
2.3. Titularul activităților de seminar / curs practic				C1: Lect. dr. Veronica Manole C2: Lect. dr. Cristina Petrescu					
2.4. Anul de studiu	3	2.5. Semestrul	5	2.6. Tipul de evaluare	C	2.7. Regimul disciplinei	Conținut	DS	
							Obligativitate	Optional	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar / curs practic	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar / curs practic	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					26
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					24
Pregătire seminare/ cursuri practice / laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					24
Tutoriat (consiliere profesională)					8
Examinări					8
Alte activități					8
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				98	
3.8. Total ore pe semestru				154	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	•
4.2. de competențe	•

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului:

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală de curs
5.2. de desfășurare a seminarului/ cursului practic	Sală de seminar; prezența la seminar - 75%

6. Competențele specifice acumulate

CURS 1

Competențe profesionale/ esențiale	C3.1 Descrierea sistemului fonetic, lexical și gramatical al limbii portugheze (A) și definirea conceptelor lingvistice de bază specifice limbii portugheze, varietatea braziliană (A). C3.2 Explicarea clasificărilor morfologice, sintactice, semantice, pragmatice și analizarea discursurilor orale și scrise în limba portugheză (A), utilizând aparatul conceptual al lingvisticii. C3.3 Producerea de texte scrise și orale la nivel C1 coerente, corecte și fluente, adaptate contextului și domeniului de interes.
Competențe transversale	CT1. Utilizarea componentelor domeniului limbi și literaturi în deplină concordanță cu etica profesională. CT2. Relaționarea în echipă; comunicarea interpersonală și asumarea de roluri specifice. CT3 Organizarea unui proiect individual de formare continuă; îndeplinirea obiectivelor de formare prin activități de informare, prin proiecte în echipă și prin participarea la programe instituționale de dezvoltare personală și profesională.

CURS 2

Competențe profesionale/ esențiale	C4.1 Precizarea și descrierea specificului epocilor și curentelor literare din spațiul cultural african de expresie portugheză (A). C4.2 Explicarea poziției operelor literare în contextul cultural african (A) și raportarea lor la tradițiile literare din cultura africană de expresie portugheză (A). C4.3 Analiza textelor literare din cultura africană de expresie portugheză (A) cu respectarea normelor de cercetare specifice. C4.4 Utilizarea literaturii de referință pentru interpretarea textului literar. C4.5 Elaborarea unui referat pe o temă dată din literatura/cultura africană de expresie portugheză (A), respectând normele de cercetare. C4.6 Interpretarea critică a unui text literar de complexitate medie, în limba portugheză (A), folosind conceptelor și metodelor studiate.
Competențe transversale	CT3 Organizarea unui proiect individual de formare continuă; îndeplinirea obiectivelor de formare prin activități de informare, prin proiecte în echipă și prin participarea la programe instituționale de dezvoltare personală și profesională

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

CURS 1

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul prezintă varietatea braziliană a limbii portugheze. Sunt abordate aspecte fonetice, morfologice, sintactice și lexicale, cu obiectivul de a familiariza studenții cu manifestările limbii portugheze din spațiul brazilian. Având în vedere că Brazilia este de departe țara cu cei mai mulți vorbitori de limbă portugheză (statisticile actuale indică peste 200 de milioane de vorbitori), considerăm că familiarizarea studenților cu specificitățile portughezei braziliene este esențială orice absolvent de filologie portugheză.
7.2 Obiectivele specifice	1. Cunoaștere și înțelegere (<i>cunoașterea și utilizarea adecvată a noțiunilor specifice disciplinei</i>) - prezentarea sistematică a principalelor particularități ale portughezei braziliene

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului:

	<p>- cunoașterea activă a domeniului, prin evidențierea evoluției portughezei braziliene pornind de la portugheza din Portugalia, cu asimilarea influențelor limbilor indigene și ale celor africane, ajungând la forma actuală la limbajul colocvial și la variațiile lingvistice din diferitele regiuni braziliene</p> <p>2. Explicare și interpretare (<i>explicarea și interpretarea unor idei, proiecte, procese, precum și a conținuturilor teoretice și practice ale disciplinei</i>)</p> <p>- consolidarea algoritmilor de elaborare a unor prezentări orale pe baza fișelor de lucru, a studiului individual în bibliotecă și cu consultarea unor surse corecte și moderne de informare existente pe Internet.</p> <p>3. Instrumental-aplicative (<i>proiectarea, conducerea și evaluarea activităților practice specifice; utilizarea unor metode, tehnici și instrumente de investigare și de aplicare</i>)</p> <p>- utilizarea tehnicilor și instrumentelor de lucru adecvate: istorii ale Portugaliei, Braziliei și Africii, cursuri de cultură și civilizație portugheză, enciclopedii, dicționare, CD-DVD, Internet etc.</p> <p>- consolidarea deprinderilor de documentare: cărți, fișe de lucru, Internet, CD/DVD</p> <p>4. Atitudinale (<i>manifestarea unei atitudini pozitive și responsabile față de domeniul științific / cultivarea unui mediu științific centrat pe valori și relații democratice / promovarea unui sistem de valori culturale, morale și civice / valorificarea optimă și creativă a propriului potențial în activitățile științifice / implicarea în dezvoltarea instituțională și în promovarea inovațiilor științifice / angajarea în relații de parteneriat cu alte persoane / instituții cu responsabilități similare / participarea la propria dezvoltare profesională</i>)</p> <p>- dezvoltarea cunoștințelor privind cultura și civilizația Portugaliei și a spațiului lusofon</p> <p>- dezvoltarea gândirii critice și a interesului pentru domeniu</p>
--	--

CURS 2

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<p>Acest curs oferă o imagine de ansamblu a literaturii africane de expresie portugheză. Se prezintă autori din toate țările în care portugheza este limbă oficială, Angola, Mozambic, Capul Verde, Guinea-Bissau, São Tomé și Príncipe și se insistă asupra contextului socio-cultural care a permis dezvoltarea literaturilor naționale. Exemplele ilustrează apariția și evoluția poeziei, precum și a nuvelei și romanului. Autorii studiați sunt reprezentativi: Mia Couto, José Eduardo Agualusa, Baltasar Lopes, José Luandino Vieira, João Bernardo Honwana, Ondjaki, Odete Semedo, Conceição Lima, Pepetela.</p>
7.2 Obiectivele specifice	<p>1. Cunoaștere și înțelegere (<i>cunoașterea și utilizarea adecvată a noțiunilor specifice disciplinei</i>)</p> <p>- predarea și consolidarea noțiunilor de teorie literară, de prozodie și stilistică.</p> <p>- consolidarea deprinderilor de analizare a textului literar, de interpretare a acestuia.</p> <p>- cunoașterea operelor; a biografiei dedicate autorilor reprezentativi literaturii africane de expresie portugheze.</p> <p>2. Explicare și interpretare (<i>explicarea și interpretarea unor idei, proiecte, procese, precum și a conținuturilor teoretice și practice ale disciplinei</i>)</p> <p>- consolidarea algoritmilor de elaborare a unor prezentări orale și scrise pe baza fișelor de lucru, a studiului individual în bibliotecă și cu consultarea unor surse corecte și moderne de informare existente pe Internet.</p> <p>- analiza de text</p> <p>- aplicarea modelelor teoretice la interpretarea textelor</p> <p>3. Instrumental-aplicative (<i>proiectarea, conducerea și evaluarea activităților practice specifice; utilizarea unor metode, tehnici și instrumente de investigare și de aplicare</i>)</p> <p>- utilizarea tehnicilor și instrumentelor de lucru adecvate: istorii ale literaturii hispanoamericane, monografii, enciclopedii, dicționare, CD-DVD, Internet etc.</p> <p>- consolidarea deprinderilor de documentare: cărți, fișe de lucru, Internet, CD/DVD</p> <p>- consolidarea deprinderilor de lectură critică</p> <p>- îndrumarea studenților în elaborarea lucrărilor de seminar</p>

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului:

	<p>4. Atitudinale (manifestarea unei atitudini pozitive și responsabile față de domeniul științific / cultivarea unui mediu științific centrat pe valori și relații democratice / promovarea unui sistem de valori culturale, morale și civice / valorificarea optimă și creativă a propriului potențial în activitățile științifice / implicarea în dezvoltarea instituțională și în promovarea inovațiilor științifice / angajarea în relații de parteneriat cu alte persoane / instituții cu responsabilități similare / participarea la propria dezvoltare profesională)</p> <ul style="list-style-type: none"> - stimularea curiozității intelectuale, a dorinței și abilității de a apela la interdisciplinaritate, interculturalitate. - consolidarea și fixarea deprinderilor de cercetare științifică (redactare de eseuri, comunicări științifice) - valorificarea creativă a propriului potențial în activitățile științifice
--	---

8. Conținuturi

8.1 Curs 1- Varietăți ale limbii portugheze II	Metode de predare	Observații
Curs 1. Evoluția portughezei din Brazilia: diacronie și sincronie.	Prezentare expozitivă (prelegere), explicația, dialogul	
Curs 2. Portugheza din Brazilia: particularități fonetice și fonologice.	Prezentare expozitivă (prelegere), explicația, dialogul	
Curs 3. Portugheza din Brazilia: particularități lexicale I.	Prezentare expozitivă (prelegere), explicația, dialogul	
Curs 4. Portugheza din Brazilia: particularități lexicale II	Prezentare expozitivă (prelegere), explicația, dialogul	
Curs 5. Portugheza din Brazilia: particularități morfologice.	Prezentare expozitivă (prelegere), explicația, dialogul	
Curs 6. Portugheza din Brazilia: particularități sintactice.	Prezentare expozitivă (prelegere), explicația, dialogul	
Curs 7. Colocviu		

Bibliografie

Araújo Carreira, Maria Helena & Maryvone Boudoy, *Le portugais du Portugal et du Brésil de A à Z: Grammaire, conjugaison et difficultés*, Paris, Hatier, 2013.
 Bechara, Evanildo, *Moderna Gramática Portuguesa*, 37ª edição, Rio de Janeiro, Nova Fronteira/Lucerna, 2009.
 Castilho, Ataliba de, *Nova Gramática do Português Brasileiro*, São Paulo, Contexto, 2010.
 Moura Neves, Maria Helena de, *Gramática de Usos do Português*, 2ª edição, São Paulo, UNESP, 2011.
 Silva Neto, Serafim da, *Introdução ao estudo da língua portuguesa no Brasil*, 5ª edição, Rio de Janeiro/Brasília, Presença : Instituto Nacional do Livro. Fundação Nacional Pró-Memória.

8.2 Seminar 1	Metode de predare	Observații
Seminar 1. Portugheza din Brazilia: aspecte sociolingvistice.	Dialogul, explicația, analiza lingvistică de text, participarea activă	
Seminar 2. Analiză de materiale audio și exerciții: particularități fonetice și fonologice ale portughezei din Brazilia.	Dialogul, explicația, analiza lingvistică de text, participarea activă	
Seminar 3. Analiză de text și exerciții: particularități lexicale ale portughezei din Brazilia I.	Dialogul, explicația, analiza lingvistică de text, participarea activă	
Seminar 4. Analiză de text și exerciții: particularități lexicale ale portughezei din Brazilia II.	Dialogul, explicația, analiza lingvistică de text, participarea activă	
Seminar 5. Analiză de text și exerciții: particularități morfologice ale portughezei din Brazilia.	Dialogul, explicația, analiza lingvistică de text, participarea activă	

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului:

Seminar 6. Analiză de text și exerciții: particularități sintactice ale portughezei din Brazilia.	Dialogul, explicația, analiza lingvistică de text, participarea activă	
Seminar 7. Evaluare – probă scrisă		
Bibliografie Mattos e Silva, Rosa Virgínia, „História sociolinguística do Português do Brasil”. In Eduardo Buzaglo Paiva Raposo <i>et al</i> (coord.) <i>Gramática do Português</i> , vol. 1, Lisboa, Fundação Calouste Gulbenkian, p. 145-156. Kickhöfel Alves, Ubiratã <i>et al</i> , <i>Curtindo os Sons do Brasil</i> , Lisboa, Lidel, 2017. Cristófarro Silva, Thaís, <i>Fonética e Fonologia do Português</i> , 10 ^a edição, São, Paulo, Contexto, 1999. Coimbra, Isabel, Mata Coimbra, Olga, Bião Oberg, Lamartine, <i>Gramática Ativa – Português do Brasil</i> , 2 vols, Lisboa, Lidel, 2012. Ilari, Rodolfo, <i>Introdução ao Estudo do Léxico. Brincando com as Palavras</i> . São Paulo, Contexto, 2002.		

8.1 Curs 2 – Literatură africană de expresie portugheză	Metode de predare	Observații
Curs 1. Angola, Mozambic, Capul Verde, Guinea-Bissau, São Tomé și Príncipe: de la colonii la independență.	Prezentare expozitivă (prelegere), dialogul interactiv	
Curs 2. Literatură și identitate: tradiție și oralitate în literaturile africane de expresie portugheză. Baltasar Lopes: <i>Chiquinho</i> (Capul Verde)	Prezentare expozitivă (prelegere), dialogul interactiv	
Curs 3. Literatură și colonialism. Luandino Vieira (Angola), João Bernardo Honwana (Mozambic), Mia Couto (Mozambic)	Prezentare expozitivă (prelegere), dialogul interactiv	
Curs 4. Literatură și război. Mia Couto (Mozambic), Pepetela (Angola)	Prezentare expozitivă (prelegere), dialogul interactiv	
Curs 5. Literatură și independență. Manuel Rui (Angola), Ondjaki (Angola), Mia Couto (Mozambic)	Prezentare expozitivă (prelegere), dialogul interactiv	
Curs 6. Literatură și memorie. José Eduardo Agualusa (Angola), Mia Couto (Mozambic)	Prezentare expozitivă (prelegere), dialogul interactiv	
Curs 7. Colocviu		

Bibliografie Chabal Patrick <i>et al</i> , <i>A History of Postcolonial Lusophone Africa</i> , Bloomington & Indianapolis, Indiana University Press, 2002. Ferreira, Manuel, <i>Literaturas africanas de expressão portuguesa</i> , Amadora, Instituto de Cultura Portuguesa, 1977. Laranjeira, Pires, <i>Literaturas Africanas de Expressão Portuguesa</i> . Disponibil online: https://repositorioaberto.uab.pt/browse/author?value=Laranjeira,%20Pires&bbm.page=1 . Leite, Ana Mafalda, <i>Literaturas Africanas e Formulações Pós-Coloniais</i> , Lisboa, Edições Colibri, 2013		
--	--	--

8.2 Seminar / curs practic 2	Metode de predare	Observații
Seminar 1. Analiză de text: <i>Luanda</i> (Luandino Vieira), <i>Nós matámos o Cão-Tinhoso</i> (João Bernardo Honwana)	Expunere, explicație, dialog	
Seminar 2. Analiză de text: <i>Vinte e zinco</i> (Mia Couto), fabula <i>A montanha das águas lílãs</i>	Expunere, explicație, analiză și interpretare de text, discuții	
Seminar 3. Analiză de text: <i>Confissão da leoa</i> (Mia Couto), <i>Quem me dera ser onda</i> (Manuel Rui), <i>Avó dezanove e o segredo do soviético</i> (Ondjaki)	Expunere, explicație, analiză și interpretare de text, discuții	

Seminar 4. Analiză de text: <i>Teoria geral do esquecimento</i> (José Eduardo Agualusa), <i>Varanda do frangipani</i> (Mia Couto)	Expunere, explicație, analiză și interpretare de text, discuții	
Seminar 5. Teme în poezia africană de expresie portugheză: Conceição Lima (São Tomé), Odete Semedo (Guinea Bissau)	Expunere, explicație, analiză și interpretare de text, discuții	
Seminar 6. – Teme în poezia africană de expresie portugheză. Selecție de texte din: Mário de Andrade, <i>Antologia Temática de Poesia Africana</i> 2 vols.	Expunere, explicație, analiză și interpretare de text, discuții	
Seminar 7. Evaluare – colocviu		
Bibliografie Agualusa, José Eduardo, <i>Teoria geral do esquecimento</i> , Lisboa, Quetzal, 2018. Couto, Mia, <i>A confissão da leoa</i> , Lisboa, Caminho, 2019. Couto, Mia, <i>A varanda do frangipani</i> , Lisboa, Caminho, 2006. Couto, Mia, <i>Vinte e zinco</i> , Lisboa, Caminho, 1999. Hohwana, Luis Bernardo de, <i>Nós matámos o Cão-Tinhoso</i> , Lisboa, Cotovia, 2008. Lopes, Baltasar, <i>Chiquinho</i> , Lisboa, Vega, 2006. Ondjaki, <i>Avódezanove e o segredo do soviético</i> , Lisboa, Editorial Caminho, 2008. Pepetela, <i>A montanha das águas lilás</i> , Lisboa, Leya, 2000. Vieira, José Luandino, <i>Luuanda</i> , Lisboa, Caminho, 2008.		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

În conformitate cu standardele ARACIS, departamentul are o colaborare continuă cu reprezentanții mediului socio-economic și profesional, mai ales cu SC Best Trad SRL, SC Sistemic Trad SRL, Emerson SRL, SC Cartea Ardeleana SRL, SC Genpact Romania SRL.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs 1	- cunoașterea și înțelegerea teoriei predate în cadrul cursului - cunoașterea bibliografiei	Colocviu-2 ore; note de la 1 la 10	25%
10.5 Seminar 1	- cunoașterea și înțelegerea noțiunilor explicate la curs și consolidate la seminar - abilitatea de aplicare în analiză a noțiunilor studiate la curs - rezolvarea corectă a exercițiilor din cadrul seminariilor și a verificării finale Barem: - fiecare subiect este notat de la 1 la 10 - pentru greșeli de ortografie se scad 0,05 - pentru greșeli gramaticale și de lexic se scad 0,10	Verificare-probă scrisă (2 ore; note de la 1 la 10), în ultima oră de seminar; studenții vor primi spre rezolvare exclusiv exerciții practice, conform modelelor rezolvate în cadrul seminarului	25%

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului:

10.4 Curs 2	- cunoașterea și înțelegerea teoriei predate în cadrul cursului - cunoașterea bibliografiei	Colocviu - 2 ore; note de la 1 la 10.	25%
10.5 Seminar 2	- Criteriul principal după care se va face evaluarea este gradul de înțelegere de către studenți a fenomenelor literare specifice, capacitatea de a interpreta adecvat textele	Verificare-probă scrisă (2 ore; note de la 1 la 10), în ultima oră de seminar;	25%
10.6 Standard minim de performanță			
<p>CURS 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Studentul cunoaște care sunt principalele concepte, le recunoaște și le definește corect. - Limbajul de specialitate este simplu, dar corect utilizat. - Studentul are o viziune de ansamblu asupra domeniului. <p>CURS 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Studentul cunoaște care sunt principalele concepte, le recunoaște și le definește corect. - Limbajul de specialitate este simplu, dar corect utilizat. - Studentul are o viziune de ansamblu asupra domeniului. - Studentul a citit operele principale analizate. - Minim nota 5 la fiecare din cele 2 cursuri care formează pachetul. În cazul în care una dintre componentele mediei este nepromovată, în sesiunea de restanțe studentul se prezintă la examinare doar la partea respectivă, celelalte componente fiind recunoscute. 			
Detalii organizatorice, gestionarea situațiilor excepționale: Frauda sau tentativa de fraudă la examinare se sancționează cu nota 1 (unu).			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă

Data completării:
25.01.2025

Numele și semnătura titularului de curs 1
Lect. dr. Veronica Manole

Numele și semnătura titularului de seminar/ curs practic 1
Lect. dr. Veronica Manole

Manole

Manole

Numele și semnătura titularului de curs 2
Lect. dr. Cristina Petrescu

Numele și semnătura titularului de seminar/ curs practic 2
Lect. dr. Cristina Petrescu

C. Petrescu

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului:

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

Data avizării în Departament:
01.02.2025

Numele și semnătura directorului de departament
Conf. Dr. Cristiana Papahagi

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului: